

# בשורה התחתונה

שו"ת משפט עברי מעשי לחי' היום יום

גליון מס' 1 – ראש השנה תשפ"א

דברים שתמיד רצית לדעת והתביישת לשאול

הדלקת נרות י-ם: 18:25

צאת החג 19:15

רבינו תם 19:52

## ירושה לפי דין תורה ולפי החוק הישראלי

### שלום חברים,

הנה הגיע יום ראש השנה, היום בו הקב"ה גוזר איך תראה השנה של כל אחד ואחת מאיתנו, ומה ואיך יקרה בכל עניין ועניין בעולם כולו. מצאתי לנכון בהקשר זה לדבר על נושא שאולי מפחיד לדבר עליו בראש השנה אבל הוא חלק מהחיים של כל אחד ואחת מאיתנו והוא הנושא של **רכושו של אדם לאחר אריכות ימים ושנים**. אולי בזכות המחשבה על הנושא נזכה להתעורר בתשובה שלימה לפני בורא עולמים.

כידוע במשפט הישראלי אדם יכול להוריש את נכסיו באמצעות 2 מנגנונים עיקריים:

- ירושה על פי חוק.
- ירושה על פי צוואה.

בכמה מילים נסביר כי **'ירושה על פי חוק'** מתקיימת כאשר אדם לא הותיר אחריו צוואה בה הוא מפרט כיצד הוא רוצה לחלק את נכסיו לאחר מותו. במקרה כזה בא חוק הירושה הישראלי וקובע כי רכושו של אדם יתחלק לאחר מותו לפי כללים ברורים וידועים מראש. **כך למשל:** אדם הילדים שלו ירשו את החצי השני של בשווה. במקרה השני של **'ירושה על מבעוד מועד** לכתוב צוואה בה הוא שלו יתחלק לאחר מותו. אדם כותב להוריש את רכושו כמעט למי שרק ירצה ("כמעט" כי המוסר החברתי בצורה צוואה כזו).



פי **'החוק הישראלי'** וירושה על **השינוי אחת מן השנייה**. לפרטם אולם לשם הדוגמא נציין, משאר האחים ואילו לפי חוקי עדיפות. הבדל נוסף הוא שלפי דין ואילו לפי החוק הישראלי הבנות שוות

צריך וחובה לדעת שירושה על פי **'דין תורה' שונות בתכלית** ההבדלים הם רבים ואין המקום שבדין תורה הבכור יורש פי שניים המדינה אין לאח הבכור שום תורה הבנות לא יורשות את רכוש האב זכויות בדיוק כמו

**נפשט את העניין:** יוסי נשוי לדינה ולהם 3 חצי על שם הבעל וחצי על שם האישה. דינה חוששת שאם היא תמות לפני משה בעלה, משה יתחתן בשנית ואז לאישה החדשה איתה יחיה משה תהיה זכות ירושה (בתנאים מסויימים), בחצי הבית שהיום רשום על שם של דינה. דינה רוצה שחצי הבית שרשום על שמה יעבור בכל מקרה (לאחר מותה) לילדי בני הזוג ולא לאף אחד אחר, בטח לא לאישה ש"מחליפה" אותה. האם הדבר אפשרי?

**פה אנו רואים הבדל משמעותי מאוד בין דין התורה לחוק הירושה.** לפי המשפט הישראלי ראינו שאדם רשאי לעשות ברכושו ככל העולה על רוחו, ולכן לפי החוק הישראלי דינה תוכל לעשות צוואה במסגרתה היא מורישה את חלקה בדירה

כותב המאמר הינו אהוד נתן מור – טוען רבני, עו"ד (LLM) ומגשר, עוסק בדיני משפחה וירושה

לילדיה שלה בלבד, באופן של"מחליפה" שלה או לאף אחד אחר לא תהיה לעולם כל זכות בחלק שלה בדירה. לעומת זאת, לפי דין תורה הדבר אינו אפשרי. ההלכה היא שהבעל יורש את אשתו ולא אף אחד אחר- גם לא הילדים המשותפים של בני הזוג. לכן, **לכאורה**, דינה לא יכולה להוריש את החלק שלה בדירה לאף אחד מילדיה, מכיוון שמיד עם מותה בעלה הוא היחיד שיורש את חלקה בדירה (ראה שולחן ערוך, חלק אבן העזר, סימן צ', סעיף ט').

### מה ניתן בכל זאת לעשות?

למעשה במסגרת ההלכה **קיימים 2 פתרונות** שרק אזכיר אותם אך מפאת קוצר הזמן והמקום לא אפרט אותם במסגרת מאמר זה:

**אפשרות אחת** - [אפשרות זו מצויה בזיווג שני]: שלפני הנישואין [בין האירוסין לנישואין], הבעל מסתלק מזכות ירושת האישה - או אז, נכסי האישה שייכים ליורשיה או למי שהאישה תתן בצוואתה [אם הצוואה נכתבה כהלכה].

**האפשרות השניה** - לעשות כעצת חכמי ספרד [כמבואר בשולחן ערוך, חלק חושן משפט, סימן רז] - הבעל מחייב עצמו בקניין גמור סך גבוה שהוא מתחייב ליורשי האישה. אך במידה והבעל יתן ליורשיה את חלק ירושתה - הרי שהם מוחלים לו על החוב.

באופן זה עומד לזכות יורשי האישה חוב לגבייה כל זמן שהבעל לא נותן להם את ירושת אמם.

כך או כך אני מקווה שלאף אחד או אחת מאיתנו הנושא לא יהיה רלוונטי מאחר ובעז"ה כולנו ניכתב וניחתם ביום ראש השנה הבא עלינו לטובה לחיים טובים וארוכים לאלתר, אמן כן יהי רצון.



**אהוד נתן מור**  
טוען רבני, ע"ד ל"מ ומגשר

דיני משפחה: גירושין, כתובה, מזונות, חלוקת רכוש, משמורת ילדים, הסכמי ממון, צוואות וירושות.

**לקהל לקוחותינו היקרים!**  
רציתי לאחל לכם שנה טובה ומתוקה כדבש.  
יהי רצון שתכלה שנה וקללותיה,  
תחל שנה וברכותיה.  
שבעז"ה נשמע ונתבשר בשורות טובות, ישועות ונחמות.  
אמן כן יהי רצון.

כ"א לפנות מספר 1  
צ"פ מחייב!

כותב המאמר הינו אהוד נתן מור – טוען רבני, עו"ד (LLM) ומגשר, עוסק בדיני משפחה וירושה